

ВІДЗИВ
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА- доктора юридичних наук,
доцента Козловської Людмили Володимирівни,
Верховний Суд,
начальника відділу опрацювання правових позицій
касаційних судів та Великої Палати
Департаменту аналітичної та правової роботи
на дисертацію Бельтюкової Євгенії Михайлівни на тему:
«Правове регулювання наступництва майнових прав інтелектуальної
власності за цивільним законодавством України»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне
право; міжнародне приватне право

Актуальність теми дослідження. В 21 столітті розвиток цивільного обігу продовжився за рахунок результатів творчої діяльності, які набувають різних форм та отримують захист. Незважаючи на доволі специфічний характер інтелектуальна власність може мати ринкову вартість, а її використання здійснюється в різних сферах суспільного життя. Постійна зміна суспільних відносин загострює питання наступництва майнових прав інтелектуальної власності та визначення відповідності чинного законодавства, яке регламентує відповідні процедури, потребам сьогодення.

З огляду на наведене дисертація Бельтюкової Євгенії Михайлівни, яка мала на меті з'ясування поняття, змісту і характерних ознак наступництва майнових прав інтелектуальної власності, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення чинного цивільного законодавства України в цій сфері та практики його застосування є актуальною та присвячена дослідженню практично вагомій темі.

Ступінь обґрунтованості, достовірність і новизна сформульованих у дисертації наукових положень та висновків.

Дисертація являє собою завершену наукову працю, у якій здобувач досліджує правове регулювання наступництва майнових прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України.

При цьому дисертант робить достатньо обґрунтовані висновки за рахунок аналізу достатньої кількості наукових джерел, законодавства, матеріалів судової практики.

Слід погодитись з метою, яка методологічно правильно зведена дисертантом до з'ясування поняття, змісту і характерних ознак наступництва майнових прав інтелектуальної власності. Відповідно до поставленої мети автором було сформульовані завдання, серед яких слушно було заплановано розглянути наступництво в цивільному праві України як підставу переходу права інтелектуальної власності, охарактеризувати наступництво майнових прав інтелектуальної власності на підставі договору в межах його окремих договірних видів; визначити особливості спадкового наступництва майнових прав інтелектуальної власності; розглянути наступництво майнових прав інтелектуальної власності при реорганізації юридичних осіб та при зверненні стягнення на майнові права інтелектуальної власності, визначено об'єкт та предмет дослідження.

Вивчення дисертаційного дослідження свідчить, що зміст роботи та її структура були визначені автором відповідно до поставленої мети, задач, об'єкту та предмету дослідження. Як результат в дисертаційне дослідження включені як загальні питання, так і спеціальні питання, сукупний аналіз яких дозволив автору сформулювати низьку авторських висновків та внести пропозиції щодо окремих аспектів проведеного дослідження.

Виходячи з цілей та завдань дисертаційного дослідження автор присвятив перший розділ теоретико-правовим засадам наступництва майнових прав інтелектуальної власності.

З врахуванням специфіки права інтелектуальної власності як об'єкта цивільних прав автором слушно було вирішено звернутись до дослідження правовідносин права інтелектуальності власності та вивчити динаміку їх розвитку у межах необхідних для визначення поняття інтелектуальної власності, права інтелектуальної власності. Аналіз існуючих на сьогодні підходів до розуміння суті понять «інтелектуальна власність» та «право інтелектуальної власності», а також сучасний стан проблематики в Україні, тільки додав роботі повноти (с. 14-21).

Слід погодитись з тим, що в Україні право інтелектуальної власності, як правова категорія, переживає період трансформацій і становлення.

Звертаючись до авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі, дослідник аналізує дискусію щодо сутності авторського права та його видів. Автор також приділив значну увагу суміжним правам та їх видам (с. 24-29), звернув увагу на відміну від об'єктів авторського та суміжних прав об'єктів створених в результаті науково-технічної діяльності (с. 30).

Також автором проаналізовано правонаступництво та його види в приватному праві, під час якого звернено увагу на його зв'язок з постулатами римського приватного права та звернено увагу на формування принципів універсального спадкового правонаступництва саме в римському приватному праві (с. 31-32), а також формування в ньому і сингулярного (часткового правонаступництва). Слід погодитись з автором, що саме таке розуміння наступництва було в подальшому в процесі рецепції римського приватного права поширено в Європі, та стало предметом неодноразових досліджень (с. 32-39).

Аналізуючи визначення представлені в літературі щодо наступництва, автор приходить до висновку, що визначення правонаступництва можливо не тільки в контексті заміни сторони в зобов'язанні, але з позиції переходу певного обсягу прав до іншої особи на підставі договору, правочину, закону (с. 39).

Оскільки автором було обрано в якості тематиці дисертаційного дослідження наступництво майнових прав інтелектуальної власності, то логічним є дослідження загальних питань наступництва в окремому підрозділі, де автором аналізується здобутки доктрини з цього приводу (с. 39-47).

Автор слушно вказує, що в контексті обраної автором проблематики, специфіка договору як підстави для наступництва прав щодо об'єктів права інтелектуальної власності обумовлюється самими об'єктами (с. 43).

Слід погодитись з автором, що незважаючи на широку поширеність інститут правонаступництва, як самостійний інститут, досліджений недостатньо, а найбільш поширеним в юридичній літературі є розуміння правонаступництва як переходу прав і обов'язків від однієї особи (правопопередника) до іншої особи (правонаступникові) (с. 47).

Оскільки однією з найпоширеніших підстав майнового наступництва є договір, то автором слушно проаналізовано ліцензійний договір, договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності (с. 48-95). Оскільки перехід майнових прав інтелектуальної власності може відбуватись і за відсутності договірних відносин, то автор обґрунтовано проаналізував спадкування майнових прав інтелектуальної власності, наступництво майнових прав інтелектуальної власності при реорганізації юридичних осіб та при зверненні стягнення на майнові права інтелектуальної власності та їх об'єкти (с. 95-149)

В роботі наведена судова практика, якою автор намагався проілюструвати хід свого дослідження та додаткового обґрунтувати висновки (с. 56, 69, 97-98, 104, 106-107). Наведено позиції іноземних дослідників щодо окремих аспектів проблематики в контексті відповідних правових систем (с. 18-20).

Наприкінці дослідження автором сформульовано висновки, які мають певну наукову цінність, а дискусійний характер окремих з них свідчить про їх самостійний, творчий характер.

Повнота викладу положень дисертації в опублікованих працях.

За темою дисертаційного дослідження здобувачем опубліковано 8 наукових статей, з яких 7 статей опубліковано у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 статтю – у зарубіжному періодичному виданні. Серед інших опублікованих праць дисертанта, які додатково відображають наукові здобутки дисертації, є тези (матеріали) п'яти конференцій. Опубліковані наукові праці з достатньою повнотою відображають основні результати проведених здобувачем досліджень всіх розділів дисертації; серед них немає публікацій, написаних у співавторстві.

Відповідність дисертації спеціальності, з якої вона подана до захисту.

Зміст дисертації відповідає науковій спеціальності 12.00.03, з якої вона подана до захисту.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Дисертація Бельтюкової Є.М., включає ряд дискусійних положень, а також позицій, щодо яких слід зробити такі зауваження:

1. Здійснюючи дослідження авторка достатньо ґрунтовно описує проблематику, наводячи при цьому представлені в літературі позиції науковців. Разом з тим, в окремих випадках важко визначити позицію здобувача щодо наведених дискусій (точок зору). Наприклад, щодо природи авторського права (с. 17) та природи договору (с. 42-43).

2. Здійснюючи дослідження здобувач вказує на те, що найбільш поширеним в юридичній літературі є розуміння правонаступництва як переходу прав і обов'язків від однієї особи (правопопередника) до іншої особи (правонаступникові) (с. 47). Разом з тим, авторське позиція з цього приводу не наведена та потребує висвітлення під час захисту.

3. Робота в окремих випадках має описовий характер, що втім можна пояснити намаганням автора відобразити як можна більше інформації, що може бути корисна для процесу дослідження, та яка на думку автора відноситься до окремих аспектів дослідження.

4. Автором наведений алгоритм нотаріальної практики, що відображений в літературі (Барко О.І.) (с. 118-119) оформлення спадкових прав інтелектуальної власності, в якому вказується, що нотаріус довідкою відмовляє спадкоємцям у видачі свідоцтва про право на спадщину у зв'язку з тим, що відсутні правовстановлюючі документи на підтвердження майнових прав на спадкове майно, зокрема, з посиланням на те, що державна реєстрація авторського права і договорів, які стосуються права автора на твори, що належать спадкодавцю, не проводилась. Оскільки автором не наведена власна практика з цього приводу (чи власне ставлення щодо такого підходу), то можна виходити з того, що здобувач погоджується з тезисом, що отримання вказаної довідки надає можливість спадкоємцям звернутися до суду з позовом до нотаріальної контори про визнання за ними права на спадкування майнових прав на об'єкти авторського права (с. 119). Проте виникає питання, щодо відповідності такої практики вимогам, що ставляться до нотаріальних дій та власно відповідності судовій практиці розгляду спадкових спорів (в частині форми відмови у вчиненні нотаріальних дій та суб'єктного складу – відповідача – нотаріальної контори).

5. Автором слушно вказує, що ні в законодавстві, ні в доктрині немає єдиного підходу до розуміння сутності реорганізації: з одного боку, її розглядають як спосіб створення та/або припинення юридичної особи, з іншого – як зміну майнового становища юридичної особи у порядку правонаступництва (с. 132). Проте власно авторського ставлення до цього аспекту дослідження в роботі не наведено.

Наведені зауваження не применшують у цілому високої позитивної оцінки дисертаційного дослідження, яке присвячене актуальній та практично вагомій проблематиці. Дисертація є самостійною, закінченою науковою працею, яка відповідає вимогам, що встановлені до робіт такого рівня щодо новизни та досягнення наукових результатів.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Дисертаційна робота Бельтюкової Євгенії Михайлівни є завершеною науковою працею, яка присвячена дослідженню правонаступництва майнових прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України, містить аналіз наукових джерел, чинного українського законодавства, а також підготовлені дисертантом на основі проведеного дослідження нові наукові положення та пропозиції, спрямовані на вдосконалення законодавства України, яке регламентує процес наступництва майнових прав інтелектуальної власності.

Дисертація та автореферат як за змістом, так і за оформленням відповідають основним вимогам, встановленим для дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Зміст автореферату належним чином відображає основні положення дисертації.

Наведене дозволяє зробити обґрунтований висновок, що дисертація та автореферат Бельтюкової Євгенії Михайлівни на тему «Правове регулювання наступництва майнових прав інтелектуальної власності за цивільним

законодавством України», можна розглядати як самостійну роботу, яка становить певний внесок у розвиток сучасної науки цивільного права, відповідає існуючим державним вимогам, які пред'являються до змісту та оформленню дисертацій та авторефератів, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 — цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

Офіційний опонент,

доктор юридичних наук, доцент,

Верховний Суд,

начальник відділу опрацювання правових

позицій касаційних судів та Великої Палати

Департаменту аналітичної та правової роботи

Л.В. Козловська

**ПІДПИС
ЗАСВІДЧУЮ**

Козловської Л.В.

*Начальник відділу опрацювання документів
Управління забезпечення автоматизованого
документообігу Великої Палати*

27. 06. 2019.

А

Дудик О.Р.

